

KÖRKÉRDÉS A NÉPESEDÉSRŐL

BEVEZETŐ ¹

1998 tavaszán a Népeségtudományi Kutató Intézet körkérdest fogalmazott meg és küldött szét a magyar társadalomtudományos értelmiség számos képviselőjének. A körkérdés célja az volt, hogy a kilencvenes évek népesedési folyamatainak ismeretében összegyűjtsék és publikussá tegyék a különböző társadalomtudományi ágak nevesebb és szakmailag érintett képviselőinek a véleményét a közelmúlt magyarországi népesedési helyzetéről, európai összefüggéseiről és a lehetséges társadalmi, gazdasági és politikai következményekről.

A körkérdést mintegy százötven kutatónak, társadalomtudományi szereplőnek küldték el. A felkérés történészeket, demográfusokat, szociológusokat, társadalomföldrajzosokat, néprajzosokat-antropológusokat, közgazdászokat, illetve valamiféle közéleti szerepet vállaló, a népesedési kérdéssel foglalkozó értelmiségieket, értelmiségi-politikusokat célozott meg. A százötven felkérésre harminc válasz érkezett ².

Szerkesztőségünk megtiszteltetésnek vette a szervezők megkeresését, hogy folyóiratunk közölje a válaszokat. Ezeket, néhány óhatatlan korrekciótól eltekintve, csonkítatlan formában közöljük, a válaszolók alfabetikus sorrendjében.

Említésre méltó, hogy a válaszadók megoszlása eltér a felkértek szakmai összetételétől. Főképp szociológusok, történészek és demográfusok reagáltak a felkérésre. A többi szakmából alig vagy egyáltalán nem érkezett válasz. Ezen hiányokat a későbbiekben feltétlenül pótolni kell. Szerkesztőségünk felajánlja erre a célra is folyóiratunk hasábjait.

Fontos hangsúlyozni, hogy noha az írások többsége egy-két éve született, a vélemények mind a mai napig hallatlanul érdekesítőek és tanulságosak, ma legalább annyira aktuálisak és tanulmányozásra méltóak, mint egy-két évvel ezelőtt.

A Szerkesztőség

¹ A Bevezető *Melegh Attila* eredeti tanulmányának a körkérdés előzményeivel foglalkozó részeire épül. A körkérdés szervezőjének, a Népeségtudományi Kutató Intézet tudományos munkatársának a válaszok tartalmát érintő kommentárját a körkérdés végén közöljük.

² Szerkesztőségünk ezúton is tolmácsolja a szervezők köszönetét a válaszadóknak.

1. Melléklet

Körkérdés a magyarországi népesedési helyzetről
Opinions on population issues in Hungary

A KSH Népeségtudományi Kutató Intézete, a készülő 1998-as évkönyv részeként, körkérdést intéz a magyarországi kutatói, oktatói és aktívabb társadalmi szerepet vállaló értelmiséghez. A körkérdés célja, hogy a lehető legszélesebb körben összegyűjtse a véleményeket a magyarországi népesedési folyamatokról, azok jövőbeli kihatásáról. Úgy gondoljuk, hogy mind a társadalmi, népesedési folyamatok (halandóság, termékenység, népességfogyás, migráció), mind pedig az arról folytatott közéleti viták elértek egy olyan szintre, amikor szükség van az áttekintésre, a folyamatok és a következmények újraértékelésére. A körkérdéssel célunk, hogy megszólaltassuk mindazon meghatározó személyiségeket, akik már foglalkoztak a népesedési folyamatokkal közvetlen vagy közvetett formában. A körkérdés további célja, hogy közelebb hozza az egymástól mindinkább eltávolodó szakmai és "nem szakmai" álláspontokat, hogy együtt láttassa a különböző megközelítéseket. Az így kialakuló vitától függően az intézetnek célja, hogy évről évre megjelenő évkönyve újabb és újabb kérdések megvitatásának legyen a fóruma.

A körkérdéshez csatoltunk négy grafikont, amelyek adatokat tartalmaznak a főbb népesedési folyamatokról és az intézet keretén belül *Hablicsek László* által készített legújabb előreszámításokra. Ezen grafikonok, véleményünk szerint, alapot adhatnak a vitához, illetve segítik a főbb vitakérdések megfogalmazását. A körkérdésre a felkérteken kívül bárki válaszolhat. Az elküldött véleményeket, amelyek nem haladhatják meg az öt gépelt oldalt, csonkítatlan formában közöljük, azokon csak a szükséges nyelvi, formai szerkesztést végezzük el. A hozzászólókat arra kérjük, hogy válaszaik során az alábbi kérdésekre osszpontosítsanak:

Ön szerint hogyan alakultak az utóbbi években a népesedési folyamatok

- a) más európai országokhoz viszonyítva?
- b) az utóbbi évtizedek hazai történéseihez képest?

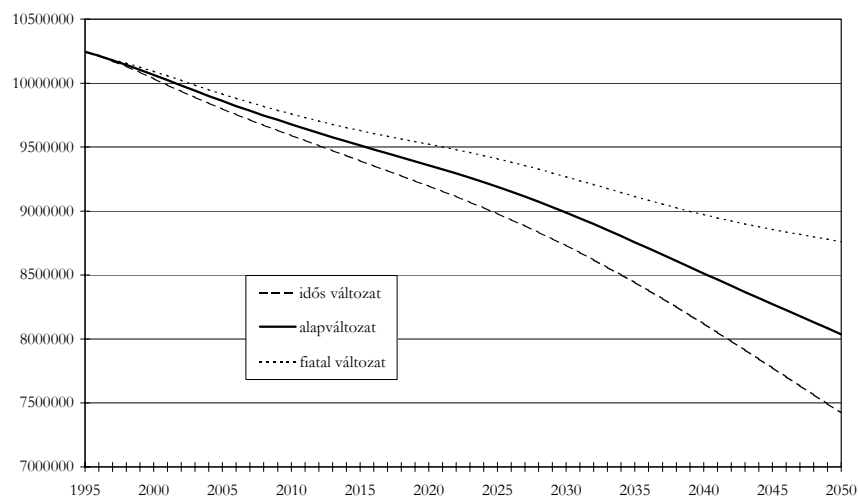
Ön hogyan értékeli a legutóbbi évek változásait?

Ön szerint a jelenlegi folyamatoknak milyen társadalmi, gazdasági és politikai kihatásai lesznek az elkövetkező húsz-harminc évben a magyar társadalom jövőjére?

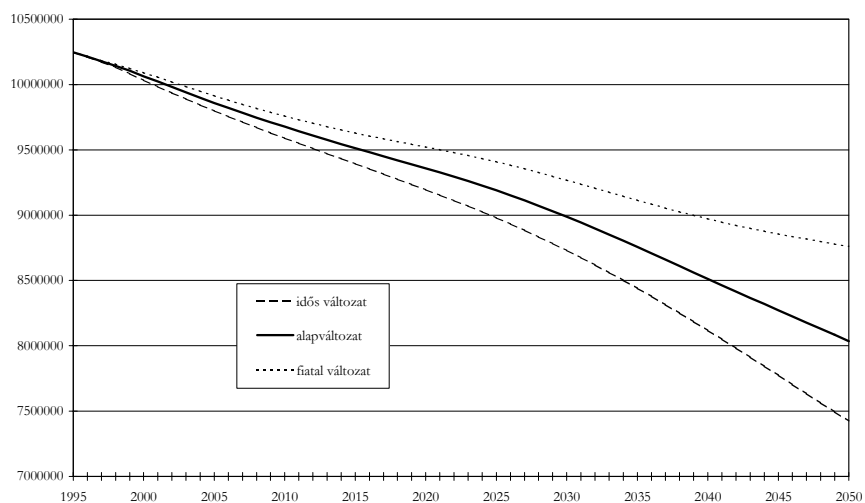
Köszönettel:

Faragó Tamás
Igazgató

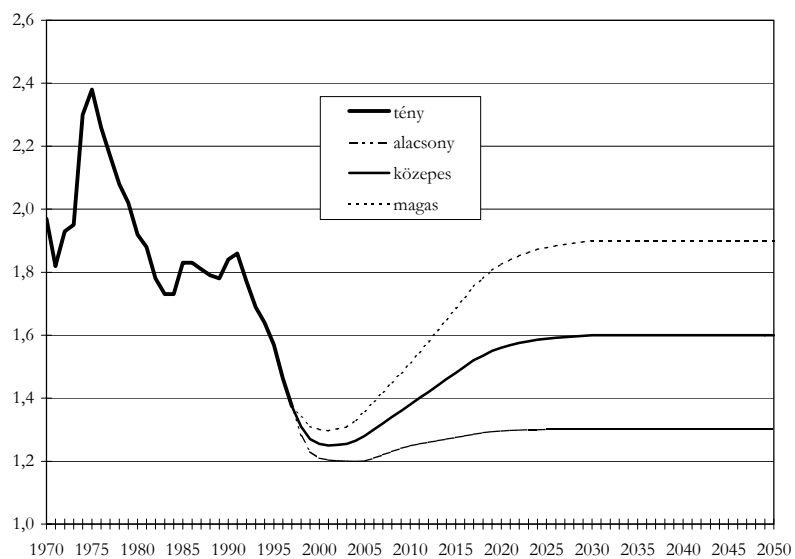
1. *A népesség száma az előreszámítási változatok szerint, 1995–2050*
Population size according to the projection variants, 1995–2050

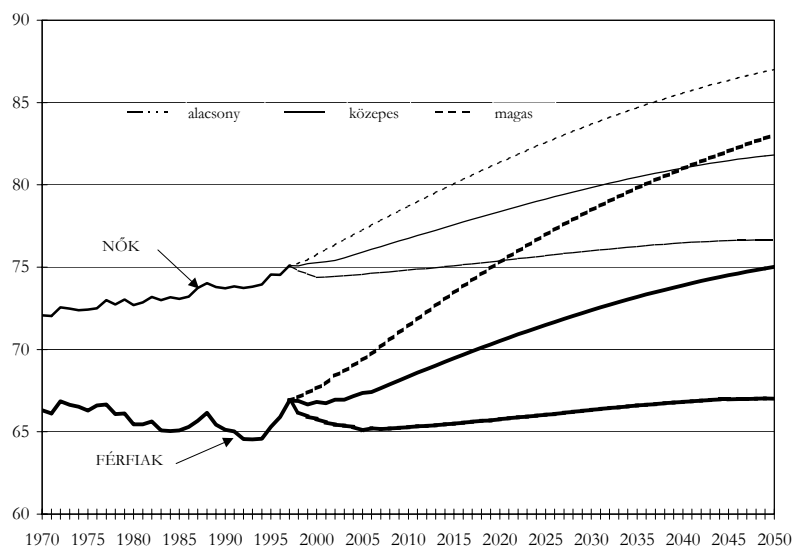
2. *A 65–x évesek aránya az előreszámítási változatok szerint, 1995–2050 (százalék)*
Proportion of those aged 65 and over according to the projection variants, 1995–2050
(in percentage)

3. *A teljes termékenységi arányszám, 1970–2050*
Total fertility rate, 1970–2050

4. *Születéskor várható átlagos élettartam, 1970–2050*
Life expectancy at birth, 1970–2050

Körkérdésre válaszolók névsora
List of respondents

<i>Adamik Mária</i>	szociológus, ELTE Szociálpolitika Tanszék
<i>Andrásfahy Bertalan</i>	egyetemi tanár, JPTE BTK Néprajz Tanszék
<i>Augusztinovic Mária</i>	közgazdász, MTA Közgazdaságtudományi Kutató Központ, tudományos tanácsadó
<i>Böröcz József</i>	szociológus, Rutgers University, New Jersey, USA
<i>Cseh-Szombathy László</i>	szociológus, ELTE Szociológiai Intézet, Professor Emeritus
<i>Daróczi Etelka</i>	KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>Fekete Gyula</i>	statisztikus, Budapesti Szociálpolitikai és Lakásügyi Bizottság tagja
<i>Ferge Zsuzsa</i>	szociológus, MTA levelező tagja
<i>Gál Róbert Iván</i>	kutatás vezető, TÁRKI
<i>Gyáni Gábor</i>	történész, MTA Történettudományi Intézete, tudományos főmunkatárs
<i>Gyenei Márta</i>	szociológus, BKE Szociológiai Tanszék, egyetemi docens
<i>Halmos Károly</i>	okl. közgazda, ELTE BTK, oktató
<i>Illés Sándor</i>	geodemográfus, KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>Karátson Gábor</i>	festő, író
<i>Kosáry Domokos</i>	történész, MTA Történettudományi Intézet
<i>Kovács József</i>	nyugd. egyetemi tanár, ELTE
<i>Kovács Zoltán</i>	történeti demográfus, Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
<i>Neményi Mária</i>	szociológus, MTA Szociológiai Kutató Intézet, tudományos főmunkatárs
<i>Óri Péter</i>	KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>Paládi-Kovács Attila</i>	etnológus, az MTA Néprajzi Kutatóintézet igazgatója
<i>Péter Katalin</i>	történész, MTA Történettudományi Intézet
<i>Pongrácz Tiborné</i>	KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>S. Molnár Edit</i>	KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>Szabó Kálmán</i>	egyetemi docens, BKE Statisztikai Tanszék
<i>Szűcsné Serfőző Klára</i>	KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>Tárkányi Ákos</i>	KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>Tóth Pál Péter</i>	KSH Népeségtudományi Kutató Intézet
<i>Veress József</i>	egyetemi tanár, Közgazdasági Fakultás igazgató, Széchenyi István Főiskola
<i>Vörös Miklós</i>	antropológus

OPINIONS ON POPULATION ISSUES
INTRODUCTION